

Mafija i fenomen pobožnosti: povezanost religije i kriminalnih aktivnosti

Kežić, Filip

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:111:612883>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA
ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU

Filip Kežić

**Mafija i fenomen pobožnosti:
povezanost religije i
kriminalnih aktivnosti**

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA
ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU

Filip Kežić

**Mafija i fenomen pobožnosti:
povezanost religije i
kriminalnih aktivnosti**

ZAVRŠNI RAD

Mentor: prof. dr. sc. Renato Matić

Zagreb, 2024.

SAŽETAK

Mafija i religija dva su fenomena koja naizgled izgledaju potpuno suprotno. Jedan predstavlja organizirani kriminal, dok drugi predstavlja duhovnost i moralne vrijednosti. Međutim, postoji duboka povezanost između ova dva fenomena, koja se očituje kroz fenomen pobožnosti unutar kriminalnih organizacija. Fenomen pobožnosti unutar mafijaških struktura nije samo čin prikrivanja njihovih kriminalnih aktivnosti, već i ključni sociološki fenomen koji mafija koristi za izgradnju ugleda, unutarnje kohezije i društvene moći. Ovaj rad analizira kako su religijske institucije, posebice Katolička crkva, tijekom povijesti bile povezane s mafijaškim organizacijama, te kako religijski obredi, simboli i rituali služe kao alat za jačanje iste. Također će se istražiti primjeri i drugih religijskih sustava povezanih s kriminalnim organizacijama, poput sinkretizma meksičkih kartela i šintoizma u japanskoj Yakuzi.

Ključne riječi: mafija, religija, fenomen pobožnosti, moć, organizirani kriminal, religijski sustav

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. Kriminalne aktivnosti i opravdavanje religijskim simbolima i vjerom.....	2
2.1 Slučaj Calogero Vizzini	2
2.2 Vjerska praksa u mafijaškim krugovima	3
2.3 Hijerarhija i sličnosti s katoličkom crkvom.....	3
2.4 Moć religijskih simbola i stvaranje životnog stila.....	4
2.5 Camorrah i religijski identitet.....	4
3. Udruživanje i suradnja svećenika i mafije	5
3.1 Slučaj Pietro Aglieri i Mario Frittitta	6
3.2 Slučaj Otac Coppola	6
3.3 Odbijanje suradnje, protivljenje i posljedice; slučaj Don Pino Puglisi.....	7
4. Odgovor Rimokatoličke Crkve; javna osuda	7
5. Yakuza i štovanje šintoističkih rituala, obreda i simbola	8
5.1 Šintoistički rituali	8
6. Sinaloa i Santa Muerte; religija ili praznovjerje?	9
6.1 Narko-sveci.....	9
6.2 Legenda Jesusa Malverdea i Santa Muerte	10
6.3 Stav Crkve i meksičkih Vlasti.....	10
Literatura:	11

1. UVOD

Mafija predstavlja složen društveni fenomen koji se ne odnosi samo na organizirani kriminal, već i na specifičan oblik društvenih odnosa, kulturnih normi i vrijednosti. Kao društvena pojava, mafija se razvila u specifičnim društveno-ekonomskim kontekstima, pri čemu su organizacije poput sicilijanske Cosa Nostre i napuljske Camorre postale sinonimi za ovaj oblik kriminala. Ove organizacije često koriste silu, zastrašivanje i korupciju kako bi uspostavile kontrolu nad lokalnim zajednicama i tržištima, stvarajući složene "mreže" moći.

Religija, posebno katolicizam, igrala je ključnu ulogu u kulturnom i društvenom životu regija u kojima su mafijaške organizacije bile najaktivnije. Katolička crkva nije samo utjecala na duhovni život ljudi, već je često imala i praktičnu ulogu u legitimizaciji moći mafijaških struktura. Cosa Nostra i Camorra često su se koristile religijskim simbolima, ritualima i svećenicima kako bi opravdale svoje aktivnosti i izgradile imidž pobožnosti. Svećenici su ponekad blagoslivljali mafijaše ili zatvarali oči pred njihovim kriminalnim djelima, čime je stvoren paradoksalni odnos između zločina i svetosti.

Na globalnoj razini, sličan obrazac može se vidjeti i u drugim kriminalnim organizacijama, poput japanske Yakuze, koja koristi elemente šintoizma i budizma kako bi učvrstila svoju unutarnju hijerarhiju i izgradila osjećaj zajedništva među članovima. Yakuza koristi religijske rituale prilikom inicijacije novih članova i često donira hramovima, što im omogućava da izgrade legitimitet unutar japanskog društva.

Jedan od poznatih citata o mafiji koji ilustrira ovu složenu povezanost dolazi iz knjige Johna Dickieja: "Mafijaši nisu samo kriminalci. Oni su i vođe svojih zajednica, utemeljitelji institucija koje strukturiraju živote ljudi na mjestima gdje država ne može ili ne želi doprijeti." (Dickie, 2004). Ova izjava naglašava koliko je mafija duboko ukorijenjena u svakodnevni život, a religija je često alat koji im omogućava da to postignu.

Religijski simboli i obredi često su prisutni i u popularnoj kulturi, posebno u mafijaškim filmovima. U kultnom filmu Kum (1972), redatelja Francisa Forda Coppole, katolicizam je prisutan u scenama poput krštenja djeteta Michaela Corleonea, koje se odvijaju paralelno s nizom mafijaških ubojstava. U Goodfellas (1990), Martina Scorsesea prikazana je pobožnost likova redovitim posjetima Crkvi dok paralelno sudjeluju u zločinima. Takvi kinematografski prikazi nisu daleko od stvarnosti, oni odražavaju duboko ukorijenjenu praksu mafijaških organizacija koje koriste religiju kao sredstvo za održavanje svog statusa i legitimiteta. U seriji "The Sopranos", Tony Soprano često koristi religijske rituale kao način za traženje oprosta ili

duhovnog opravdanja za svoje postupke. Ovi filmovi ne samo da reflektiraju stvarne odnose između mafije i religije, već i oblikuju javnu percepciju tih odnosa.

U ovom radu istražiti će se kako mafijaške organizacije koriste religiju kao sredstvo za legitimizaciju i jačanje svoje moći. Također, analizirati će se povijesni i suvremeni primjeri kako bi se razumjela složena dinamika između kriminala i pobožnosti, te kako su religijski simboli i obredi postali ključni elementi u stvaranju mafijaške kulture.

2. Kriminalne aktivnosti i opravdavanje religijskim simbolima i vjerom

Organizirani kriminal oblik je kriminalne aktivnosti u kojem se grupa ljudi udružuje radi ostvarivanja financijske dobiti putem raznovrsnih ilegalnih radnji poput: reketarenja, ucjena, pljačke, otmica. U većini slučajeva, posebice tradicionalnih mafija talijanskog podrijetla, kriminalne organizacije koriste religiju kao sredstvo za opravdanje istih aktivnosti, kao i stvaranje lažne legitimnosti. Česta je pojava korištenje religijskih simbola i vrijednosti za opravdanje svojih postupaka, prikazujući sebe zaštitnicima tradicionalnih vrijednosti i reda u zajednici.

2.1 Slučaj Calogero Vizzini

Calogero Vizzini bio je poznati mafijaški šef iz Sicilije, povezan s kriminalnom organizacijom Cosa Nostra. Prije smrti pratila ga je reputacija jednog od najmoćnijih i najopasnijih mafijaških vođa u regiji. Poznat po svojoj surovosti, nemilosrdnosti i sposobnosti da održi kontrolu nad kriminalnim aktivnostima na području Sicilije. Trgovina oružjem, drogom, pranje novca, iznude samo su neke od ilegalnih aktivnosti u koje je bio uključen. Međutim, za osobu koja se naizgled čini kao ozloglašeni ubojica i prijetnja za društvo, zasigurno bi se očekivalo da je tako i doživljena. Njegov sprovod, nakon što je ubijen u obračunu s rivalnim mafijaškim grupama, poručio je sasvim drugačiju poruku.

„Iako je Calogero Vizzini bio brat dvojice svećenika, rođak biskupa od Nota i nećak biskupa Mura Lucana, sastavio je biografiju dostojnu glavnog kriminalca kakav je bio, uključujući trideset i devet ubojstava, šest pokušaja ubojstva i niz drugih nezakonitih radnji poput krađe i iznude. Ipak, više puta je oslobođen na temelju nedostatka dokaza. U vezi s optužbama protiv Vizzinija tijekom njegovog života, u gornjem desnom kutu žalosne fotografije koja je kružila u spomen na njegovu smrt postavljen je citat: “Vedi giudizio umano, come spesso erra!” Završni

stihovi bili su gotovo identični onima napisanim na pogrebnoj čestitki Di Cristine: "Pokazao je riječima i djelima da njegova mafija nije zločinačka/ već se zalagao za poštivanje zakona/ zaštitu svih prava/ veličina karaktera/ to je bila ljubav. Političari, policajci, crkvenjaci i tisuće seljaka odjevenih u crno slijedili su pogrebnu povorku kako bi pokazali svoje poštovanje." (Merlino, 2014:114)

2.2 Vjerska praksa u mafijaškim krugovima

Zajednička karakteristika mafije i religije je obrednost. Naime, religija je često povezana s obredima, ritualima i simbolima koji imaju snažan emocionalni i simbolički značaj. Osobina koju dijele svi mafijaši bez obzira na status je osjećaj pripadnosti. Svrha, koju pojedinac dobije udružujući snage prema zajedničkom cilju. Durkheim, također, ističe tezu u svojem djelu *Elementarni oblici religioznog života*: „Usredotočujući se na odnos religije i društva, ustvrdio je da kolektivna priroda društva generira vjerske i moralne vrijednosti i da zauzvrat vjerske vrijednosti pružaju kohezivne veze koje održavaju stabilnost u društvenim skupinama. "Religija je nešto vrlo društveno"... Kroz svoje obrede djeluje kao izvor solidarnosti i identifikacije, osigurava stabilnost, koheziju i daje ljudima priliku da se okupe i potvrde svoja uvjerenja i društvene norme... To je jedinstveni skup vjerovanja i praksi povezanih sa svetim stvarima...koji ujedinjuju svoje pristaše u jedinstvenu moralnu zajednicu" (Durkheim, 2001:46)” (Merlino, 2013:72)

Stoga, mafijaši teže korištenju religijskih obreda i simbola kako bi pojačali povezanost s organizacijom čiji su dio, poštujući i uvažavajući glavnu vrlinu kulture organiziranog kriminala, lojalnost tj. odanost. „Primjeri vjerske prakse ne vide se samo u višim ešalonima organizacije. Brojni primjeri vjerskog ponašanja također su karakteristični za mafijaše na nižoj hijerarhijskoj razini. Luigi 'Gigino' la vardera, mafijaški član iz grupe Brancaccio, obično se ispovijedao u crkvi dan prije počinjenja ubojstva; Giuseppe Marchese iz mafijaške skupine corso dei Mille simbolizirao je znak križa prije nego što je svoje žrtve polio kiselinom (Mignosi, 1993, str.33-35).” (Merlino, 2013:15)

2.3 Hijerarhija i sličnosti s katoličkom crkvom

Hijerarhija unutar mafije često se uspoređuje s religijskom hijerarhijom zbog svoje strukture i simbolike. Mafija je organizirana prema jasnim pravilima i stupnjevima moći, slično kao crkvena hijerarhija u katoličkoj religiji. Na vrhu hijerarhije organiziranog kriminala je šef svih

šefova ili "capo di tutti capi," termin koji se može usporediti s papom. Ispod njega su titule poput: capo, consigliere, underboss i vojnici. Kao što su u crkvenoj hijerarhiji to biskupi, kardinali, svećenici i đakoni. Mafija je otišla tako daleko da je i imenovala svog papu, a tu privilegiju dobio je Michele Greco.

„Evo što ću vam reći: ova počasna titula pojavila se u dobi od pedeset i sedam godina. Odjednom se pojavio 'bijeli dim'. Klevetnici su mi zalijepili nadimak Papa, jer nikad prije nisam imao nadimke.... Prihvaćam to jer moje dostojanstvo nije inferiorno ničijem. Ja sam najozloglašeniji čovjek stoljeća, to je očito svima, ali kao dostojanstvo, moje dostojanstvo nije inferiorno ničijem drugom. Prema Grecu i sucima koji su sudjelovali u prvom suđenju, nadimak "Papa" proizašao je iz pogrešne transkripcije riječi "papà" (otac). Mafijaški prebjezi dali su suptilnije objašnjenje, sugerirajući da je to ime korišteno kako bi se spriječilo da Greco bude identificiran u snimljenim telefonskim razgovorima. Dalje su sugerirali da je Greco svoj nadimak dugovao svojoj hladnokrvnosti, sposobnosti posredovanja i vjerskoj odanosti.” (Merlino, 2014:185)

2.4 Moć religijskih simbola i stvaranje životnog stila

Moć religijskih simbola može imati snažan utjecaj na društvo u cjelini i doprinijeti oblikovanju životnog stila. Budući da religijski simboli često nose duboko značenje i emocionalnu privlačnost za ljude, te im može pružiti osjećaj pripadnosti, identiteta i smisla. Upotrebom istih simbola ljudi mogu manifestirati svoju vjeru, vrijednosti i uvjerenja u svakodnevnom životu. Primjerice, u mafijaškim filmovima filmska industrija često koristi određene religijske simbole kako bi naglasila moralnu ambivalenciju i kompleksnost likova. Prikazivanjem vođa kriminalnih organizacija ili članova koji se pozivaju na religijske motive, poput križeva, molitve ili posjeta crkvi stvara dublji i emocionalni pristup liku, kao i moralni sukob, posebno vjernicima iste religije.

Jedan od filmova snimljenih, ali i knjige napisanoj, po životnim scenama talijanskog novinara Roberta Saviana naziva se "Gomorrah." Autor istražuje mafijašku organizaciju Camorrah u Napulju i njen utjecaj na društvo, ekonomiju i politiku.

2.5 Camorrah i religijski identitet

Camorrah je jedna od najstarijih i najopasnijih mafijaških organizacija u Italiji, koja ima jaku prisutnost u regiji Kampanija, posebno u Napulju i okolnim gradovima. Organizacija je poznata

po svojoj surovosti, korumpiranosti i održavanju kontrole u operativnom području kreativnim načinima poput mita i ucjene. Figura Padre Pio, poznatog sveca i svećenika, za Camorru ima poseban značaj. Padre Pio bio je poznat po svojoj pobožnosti, čudima i velikom utjecaju na vjernike. Camorra, s obzirom na svoje djelovanje, ne vjeruje u Padre Pija, već u zaštitu i blagoslov na koje se često pozivaju te iskorištavaju za opravdavanje kriminalnih aktivnosti i stvaranje lažne legitimnosti.

„Na primjer, postoji scena u kojoj se likovi sele iz jedne kuće u drugu. Među poznatim kućnim dekorom je ogroman kip sveca, Padre Pija, koji na konopcima podižu u vozilo za prijevoz. Oni u ciljanoj publici koji nisu upoznati s lokalnom kulturom Camorre vjerojatno neće primijetiti nedosljednost vjerskih kipova na ovom naizgled zaboravljenom teritoriju; možda neće to razumjeti ni oni koji nisu upoznati s Rimokatoličkom ikonografijom i vjerskim uvjerenjima kako i zašto bi se takvi kipovi mogli pokazati dijelom uobičajenog kućanstva. U kipu nije odmah ili lako prepoznati sliku sveca, jer nema aureolu, ali je unatoč tome namijenjen prenošenju vrlo specifičnih značenja koja su razumljiva samo onima s relevantnim kulturnim znanjem. Posebno u južnoj Italiji, Padre Pio češće je povezan s praznovjermjem nego s religijom, a njegove slike ili oltari posvećeni njemu često se mogu naći u skloništima camorrista. Pisana verzija "Gomorra" ima sličan prikaz uznemirujuće veze nasilja i religije u odlomku, koji opisuje kako su dvojica mladića koji su počinili ubojstvo tiho sjedili na klupi ispod kipa sveca, ali budući da je to izraženo riječima, a ne slikama, lakše je i jasnije razumjeti čitatelju.” (Cavaliere, 2010:183)

3. Udruživanje i suradnja svećenika i mafije

Odnosi između svećenika i mafije često su složeni i kontroverzni jer se suprotstavljaju temeljnim moralnim i etičkim načelima vjere. U određenim sredinama, takav odnos se gleda žmireći na jedno oko. Postoje različiti motivi za takvu suradnju, uključujući političku moć, financijsku korist, zaštitu ili podršku. Mafijaške organizacije ponekad mogu koristiti svoje veze s crkvom kako bi stekle legitimitet ili zaštitu od vlasti, dok svećenici ili vjerski lideri mogu biti korumpirani ili ucijenjeni od strane mafije.

3.1 Slučaj Pietro Aglieri i Mario Frittitta

Također, nekad odnosi nisu izgrađeni samo na korist jedne strane, već mogu biti i obostrane. S time je upoznat i Pietro Aglieri, notorni sicilijanski mafijaš poznat kao desna ruka Totu Riini i Bernardu Provenzanu, ali i "prijatelj" katoličke crkve i Oca Marija Frittitta.

„Među svećenicima na koje se Aglieri pozivao bio je otac Mario Frittitta, karmelićanski svećenik, koji je priznao da je na Božić i Uskrs slavio misu u skrovištu mafijaškog šefa i drugih mafijaša. Nekoliko godina kasnije, drugi svećenici, uključujući Oca Giacomu Ribauda i Oca Lilla Tubolina, priznali su da su se sastali s Aglierijem u njegovom skrovištu kako bi pružili duhovnu podršku i služili liturgiju (2004.). Otac Frittitta uhićen je 1997. godine pod optužbom za "teško pomaganje mafiji" ne samo zbog slavljenja mise za Aglierija, već i zbog predsjedavanja tajnim vjenčanjem drugog mafijaša u bijegu. Međutim, Corte D'appello (Drugostupanjski sud) i kasacijski sud (drugostupanjski Kasacijski sud) oslobodili su ga na temelju nedovoljnih dokaza 1999. i 2001. godine, u skladu s tim.” (Merlino, 2013:11)

3.2 Slučaj Otac Coppola

Također, slučaj suradnje crkvenog službenika s Cosa Nostrom. Agostino Coppola iliti Otac Coppola bio je sicilijanski svećenik koji je od ranog doba održavao veze s članovima sicilijanske mafije, specifično Corleonesija. Poznat po svojoj ulozi u organiziranju i vođenju mafijaških vjenčanja i drugih ceremonija. Njegovo ime spominje se često u kontekstu mafijaških aktivnosti, posebice podržavanja takvih ilegalnih radnji koje Crkva i sve što ona predstavlja u svojoj biti, osuđuje. Coppola je umro 1992. godine, ali njegova priča ostaje kao simbol jednog mračnog poglavlja u povijesti sicilijanske crkve.

„Otac Coppola bio je svećenik župe Carini i nećak američkog šefa Franka "tre Dita" Coppole (Frank "tri prsta" Coppola). Uhićen je 1976. zbog blizine corleonske skupine, koju je prvo vodio šef Luciano Leggio, a kasnije Salvatore Riina, i za aktivno sudjelovanje u poslu otmice kojim se mafijaški klan bavio u to vrijeme. godinama. Mafijaški prebjeg Antonino Calderone priznao je na ispitivanju da mu je Otac Coppola predstavljen kao "čovjek časti" iz Partinica, titula, koja u mafijaškom kodeksu implicira da je dotična osoba primljena u organizaciju formalnim ritualom ulaska. Svjedočenje mafijaškog prebjega Gasparea Mutola također je pokazalo da je Coppola, djelujući kao ispovjednik zatvorenika, mogao djelovati kao sredstvo komunikacije između mafijaša unutar i izvan zatvora. Osim toga, novinar Mario Francese, koji je istraživao za Giornale di Sicilia, otkrio je da je Otac Coppola bio svećenik koji je 16. travnja

1974. proslavio vjenčanje bjegunca mafijaša, "šefa šefova" Salvatorea Riine i Ninette Bagarelle." (Merlino, 2013:18)

3.3 Odbijanje suradnje, protivljenje i posljedice; slučaj Don Pino Puglisi

Nimalo poput prethodnih primjera, ovaj svećenik primjer je heroja te je poznat po svojoj hrabrosti i odlučnosti da se suprotstavi mafiji. Don Pino Puglisi, katolički svećenik iz Sicilije koji se borio protiv organiziranog kriminala i njihovog utjecaja na zajednicu. Otvoreno je kritizirao mafijaške aktivnosti i nastojao odvratiti mlade od takvog načina života, nudeći im alternativne puteve kroz obrazovanje i duhovni razvoj. Njegova poruka bila je kratka i jasna, a to je da mafija nije nepobjediva i da ljudi imaju moć preuzeti kontrolu nad svojim životom i promijeniti navike, čak i u okruženju kontroliranom od strane organiziranog kriminala.

Njegov stav i angažman donijeli su mu brojne neprijatelje unutar Cose Nostre. Nažalost, time je stavio metu na sebe te je ubijen ispred svoje kuće u 56. godini života. No, nasljedstvo koje je ostavio i poruka koju je širio, ostali su dugo nakon.

„...Neka se sjećaju oca Pina Puglisija ne samo po njegovoj brutalnoj smrti od ruke mafije, već prije svega po dubini i bogatstvu unutarnjeg puta vjere koji ga je doveo do ove smrti. Neka gledaju na ovog mučenika u potrazi za pravdom, milosrđem, vjernošću njegovoj službi, kao pravi uzor kršćanina, neka ih njegov život i smrt izazovu i zaraze, i neka budu vjerni Evanđelju i siromašnima bez kompromisa i dvosmislenosti.» U posljednjim redovima presude suci su presudili u korist priznanja mučeništva: «Don Giuseppe Puglisi znao je da ga čeka smrt, ali nalazim hrabrosti da nastavim svoju misiju unatoč prijetnjama i zastrašivanju. A također je bio spreman žrtvovati svoj život, kao da ga smrt ne plaši, čak i kad su se protiv njega i njegovih prijatelja u "lancima" ponavljali zastrašujući napadi: paljenje kućnih vrata, ulični napadi i razne prijetnje. Sam Don Puglisi imao je prerezane gume automobila i slomljenu usnu, ali uvijek se trudio da to ne pokaže i nastavio je izvršavati svoju dužnost, stavljajući evangelizaciju i društveni napredak na prvo mjesto. Dakle, crkveno priznanje mučeništva ne može biti ništa drugo nego potvrda onoga što je zapravo već priznato.» (Deliziosi, 2013)

4. Odgovor Rimokatoličke Crkve; javna osuda

„Općenito, Moderni teolozi i svećenici otvoreno osuđuju desetljeća ravnodušnosti Crkve prema mafiji, pa čak i tolerancije prema njoj. Međutim, osim pojedinih članova svećenstva koji su

zauzeli jasan stav o organiziranom kriminalu, Crkva je prekinula svoju šutnju tek nakon smrti mirovnih sudaca, političara i policajaca 1980-ih i 1990-ih. Jasno stajalište o mafiji konačno je usvojeno nakon atentata na suce Giovannija Falconea i Paola Borsellina, a propovijed pape Ivana Pavla II. održana je u dolini hramova u Agrigentu 5.svibnja 1993. u kojoj je otvoreno osudio mafiju i pozvao mafijaše da promijene svoj način života. Nekoliko mjeseci kasnije, mafija je odgovorila bombaškim napadima u nekoliko crkava u Rimu. Još oštrija osuda mafije od strane papinstva došla je 22.lipnja 2014., kada je papa Franjo izopćio sve mafijaše, optužujući ih za "štovanje zla": oni koji u svom životu slijede put zla, kao što to čine mafijaši, nisu u zajedništvu s Bogom. Izopćeni su. Protiv ovog zla treba se boriti, treba ga gurnuti u stranu. Moramo mu reći ne. [...] Naša djeca to traže, naši mladi to traže. Potrebna im je nada, a vjera može pomoći u ispunjavanju te potrebe." (Merlino, 2014:117-118)

5. Yakuza i štovanje šintoističkih rituala, obreda i simbola

Šintoizam naglašava čast, lojalnost i obiteljske veze, kao i poštovanje prema predcima. To su vrijednosti koje su duboko ukorijenjene i u moralnom kodeksu Yakuza. Također, Yakuze promoviraju koncepte giri (dužnosti) i ninjo (osjećaja suosjećanja), koji su u skladu sa šinotističkim idealima društvene harmonije. Iako su asocirani s vrijednostima i konceptima šintoizma, Yakuze su ozloglašena grupa organiziranog kriminala iliti mafija, čija simbolika i rituali crpe inspiraciju iz istaknute religije. Yakuzi, religiju koju prakticiraju, također asociraju s čistoćom i reputacijom koju žele prisvojiti. „1992. sindikati Jakuze održali su sastanak i distribuirali priručnik pod nazivom "Kako zaobići novi zakon." Ovaj vodič potiče bande da prestanu izgledati i ponašati se poput agresivnih frakcija i umjesto toga se predstavljaju kao legitimne tvrtke, vjerske ili političke organizacije.” (Bruce A. Gragert, 1997:53)

Šintoistička tradicija pridaje veliku važnost obitelji i klanovima, a Yakuzine organizacije često funkcioniraju na sličan način. Yakuzina obitelj sastoji se od kumichoa i kyodai, odnosno šefa i braće.

5.1 Šintoistički rituali

Yakuze koriste šinotističke rituale za obilježavanje važnih događaja, poput ceremonije inicijacije ili prisege odanosti. Kao i drugim religijama, Yakuza koristi šinotističke obrede kako bi se "očistili" od posljedica svojih zlodjela i okrutnosti, odnosno kriminalnih aktivnosti.

„Jedna od vrsta rituala koje izvodi jakuza je sakazuki-shiki, ili ritualna razmjena šalice sakea (japansko alkoholno piće). Ceremonija sakea koristi se za pokretanje novih regruta i simbolizira krvne veze; simbolizira ulazak u odnos oyabun-kobun; dovršava imenovanje novog kuma sindikata; i sklapa saveze s drugim sindikatima jakuze. Ova ceremonija također ima vjerski značaj i obično se izvodi na Sambu (oltaru) ispred šintoističkog svetišta. Osim toga, količina sakea u šalicama ovisi o statusu osobe.” (Bruce A. Gragert, 1997:26)

6. Sinaloa i Santa Muerte; religija ili praznovjerje?

Sinaloa kartel, jedan od najmoćnijih u Meksiku, poznat je po svojoj povezanosti s određenim religijskim figurama i praksama koje se često povezuju s kriminalnim svijetom. U Kontekstu narkokulture, mnogi članovi kartela i njihovi sljedbenici odaju počast "specifičnim" svecima.

„Smatra se da je fenomen narko-kulta, koji se usredotočuje na tajne molitve narko-svecima, evoluirao u otvoreno štovanje duhova čuvara na koje se štovatelji oslanjaju u potrazi za snagom i Zaštitom od štete (tj. Narko-sveci su više od pukog ukrasa, oni su središnje figure onoga što Creechan i Hernan-Garcia kažu da je trenutno najbrže rastući vjerski pokret na svijetu. Rastu ovog pokreta doprinose ne samo poteškoće, već i problemi s kojima se suočavaju mnogi Meksikanci. Sveti ljudi štite aktivnosti kao što su pranje novca, krijumčarenje i, posebno, trgovina drogom. Oni su proizvod sinkretizma, posebno miješanja katoličanstva i narodnih tradicija ili autohtone religije. Neke od tih figura otvoreni su zaštitnici ilegalnih aktivnosti; drugi su crkveno priznati sveci kojima se gospodari droge odlučuju moliti, sveci od kojih se traži da promiču ilegalne aktivnosti.” (Pena, 2016:7-8)

6.1 Narko-sveci

Narko-sveci kombiniraju elemente katoličkih i tradicionalnih vjerovanja te na taj način omogućava ljudima da stvore vlastiti duhovni sustav koji im nudi sva rješenja za probleme, utjehu i zaštitu. „Narko-sveci nude svojim sljedbenicima društvenu platformu za međusobnu komunikaciju s nadnaravnim, koja omogućuje zaobilazanje općeprihvaćenih načina obraćanja katoličkim svecima. U dobrim i lošim vremenima, bez obzira na razlog, moguće je pribjeći pomoći svetaca. Štovatelji smatraju narko-svetce nadnaravnim bićima koja ne podnose odgađanje, duhovima koji nude zaštitu, bez obzira na njihov životni put. Sa svecima poput ovih, prekršitelj zakona ne mora se kloniti religije.” (Pena, 2016:9)

6.2 Legenda Jesusa Malverdea i Santa Muerte

Narkosvetac, poznat kao anđeo siromaha, smatra se zaštitnikom krijumčara i kriminalaca, posebno onih iz Sinaloe. Legende ga prikazuju kao meksičku verziju Robina Hooda. Figura je koja predstavlja i simbolizira pravdu, a štovatelji vjeruju da ih štiti od policije i drugih opasnosti. Budući da je kulturna figura u Sinaloi, članovi kartela mu se mole za zaštitu i uspjeh u krijumčarskim aktivnostima. S druge strane, Santa Muerte iliti Sveta Smrt personifikacija je smrti te se smatra kultom, duboko ukorijenjen u šarolikom sinkretizmu katoličke vjere i tradicionalnih mezoameričkih vjerovanja.

„Baš kao što ISIS i Al Qaeda teroriziraju u ime Islama, neki narko karteli promiču kultove koji mogu stvoriti ilegalne narodne svece poput Santa Muerte (Sveta smrt) i Jesusa Malverdea, kao i priznati katolički sveci poput Svetog Jude. El Chapo Guzman, odbjegli narkobos kartela Sinaloa, štovatelj je svog kolege iz Sinaloe, Jesusa Malverdea, dok je Arturo Beltran Leiva (poznat i kao La Muerte (smrt)), koji je vodio kartel Beltran Leyva, bio odan Santa Muerteu. Konkurentski karteli apeliraju na svece i za zaštitu i za nanošenje štete drugima. Otkrivanje razloga zbog kojih ljudi ulaze u kult droga (narko-kult) može pomoći u utvrđivanju zašto organizirane kriminalne skupine i dalje rastu.” (Pena, 2016:2)

6.3 Stav Crkve i meksičkih Vlasti

Crkva, na čelu s papom Franjom, žestoko je osudila štovanje narko-svetaca. Katolička crkva ima snažan stav protiv svih oblika kriminala i nasilja, kao i korupcije te štovanja izmišljenih simbola. Meksičke vlasti potpisuju mišljenje vatikanskih kolega te smatraju da, osim izričitog nepoštovanja, također imaju dovoljno svetih figura koje se mogu štovati. „Tijekom posjeta Meksiku 2016.godine, Papa Franjo izjavio je da ga "posebno brinu oni brojni ljudi koji, zavedeni praznom moći ovoga svijeta, hvale iluzije i prihvaćaju njihove jezive simbole. "Dok je u veljači ove godine nadbiskup Santa Fea John Wester, biskup El Pasa Mark Seitz i San Angelo, biskup Michael Sis iz Teksasa osudio je štovanje Santa Muerte, rekavši da "imamo mnogo svetaca koji predstavljaju učenja Isusa Krista. To nije normalno." Meksičke vlasti također su poduzele korake kako bi ušutkale sve veći broj vjernika koji štuju jezive simbole uništavanjem i sknavljenjem svetišta. Međutim, to je malo utjecalo na njihovu popularnost. Primjerice, u posljednjih 15 godina broj obožavatelja Santa Muerte nastavio je rasti, dosežući oko 10 milijuna.” (Baily, 2018:133-134)

Literatura:

- Dickie, J. (2004). „Cosa Nostra: A History of the Sicilian Mafia.”
- Kaplan, D. E., & Dubro, A. (2003). „Yakuza: Japan's Criminal Underworld”
- Saviano R. (2012). „Gomorra: Italy's other mafia”
- Merlino R. (2013). „In the name of Godfather”
- Merlino R. (2014). „Sicilian Mafia, Patron Saints, and Religious Processions: The Consistent Face of an Ever-Changing Criminal Organization”
- Deliziosi F. (2013). „Pino Puglisi, il prete che fece tremare la mafia con un sorriso”
- Cavaliere F. (2010). „Gomorra”
- Baily L. (2018). „In what ways have Mexican cartels used religion and popular culture for the purpose of legitimising the drug trade?”
- Pena, Michael E. Martinez (2016). „Organized-crime growth and sustainment: a review of the influence of popular religion and beliefs in Mexico”
- Lt. Bruce A. Gragert (1997). „Yakuza: The Warlords of Japanese Organized Crime”